

Tema:

GRUNDUTBILDNING

valp

ATT PLANERA FÖR RESULTAT, GÅR DET?

För aktiva hundförare, de som tävlar eller på annat sätt använder hunden till arbete, är en ny valp förknippad med vissa – ibland mycket höga – målsättningar. Det innebär inte att valpen ska utsättas för orimliga krav eller orättvisa förväntningar, utan att dessa personer är medvetna om sina mål och därför nogra har tänkt igenom hur de ska förbereda sin hund inför kommande utmaningar.

Ådana förberedelser kan till exempel handla om att skapa en bra relation till sin hund, att lära hunden olika modeller för samarbete, att främja arbetsviljan och att skapa rätt attityd i arbetet. Alla valpar behöver fostras till vardagslydnad, men de mål- och inriktade hundägarna har ofta ett medvetet tank kring hur vardagslydnaden och den arbetsförberedande träningen kan länkas samman. Så småningom ska de nogra utlagda grunderna formas till färdiga tävlingsmoment eller annat nyttigt arbete i människans tjänst.

I detta tema har Brukshunden vänt sig till några framstående hundförare och bitt dem att översiktligt berätta hur de förbereder sin valp inför dess kommande uppgifter och hur de planerar träningen. Vi hoppas att läsningen ska ge kunskap och inspirera fler hundägare att planera långsiktigt för att nå sina mål. Som bekant kan man inte planera för resultat, men väl för handlingar som ger resultat!

Foto: Lena Kerje

Heléne & Mick.

Foto: Privat

Elina & Zaga.

Foto: Privat

Åsa & Duga.

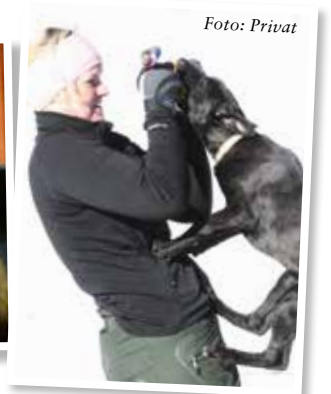

Foto: Privat

Towa & Demi.

HELÉNE LINDSTRÖM, LINKÖPING

Aktiv tävlande med flera lydnadschampions, leder lydnadslandslagens talangtrupp och håller kurser i tävlingslydnad, mental träning m.m.

Heléne Lindström: LÄSA AV OCH ANPASSA

TEXT: HELÉNE LINDSTRÖM

”Jag ska i alla fall inte göra samma misstag med den nya hunden som med min förra!”

Känner du igen tanken? I så fall är du nog inte ensam om det. Men jag tror misstag är en naturlig del av processen, och i stället för att till varje pris försöka undvika problem, måste man lära sig hantera dem.

När jag får hem en ny hund – oavsett om det är en valp eller äldre hund – är den första viktiga biten att skapa en god relation. Hunden ska känna sig älskad och trygg med mig, vilja leka, koppla av, umgås och utforska världen tillsammans med mig. Vi ska lära oss förstå varandras språk, läsa varandras signaler och ta reda på var styrkor och svagheter ligger.

Jag får mycket information om min hund genom att studera den i vardagen. Och utifrån den informationen lägger jag sedan upp en plan inför kommande träning.

Märker jag att hunden är av lugnare och mer lågtempererad modell ser jag till att belöna för aktivitet, initiativ och snabba reaktioner. Våra lekar handlar då mycket om att gripa snabbt, ta i, reagera kvickt och överlag ligga ganska högt i aktivitetsnivå under våra korta lekträningsspass.

IMPULSKONTROLL OCH VARDAGSKOMMANDO

Har jag en hund som ligger högt i aktivitet och energi så gör jag tvärtom. Mycket belöning för frivillig stadga och fångar de tillfällena hunden stannar upp och tänker till. Med den här hunden tränar jag mycket impuls kontroll, och är också noga med att forma vissa ”regler” kring belöningarna. Att vänta på signal, inte stjäla ur väskan, inte kasta sig efter leksaken bara för att jag tar upp den ur fickan osv.

Till skillnad från att alltid bara avleda är jag inte så himla rädd för att säga ”nej” i vissa lägen. Jag är helt övertygad att vår relation är så trygg och tillitsfull att de inte blir förskrämda bara för att jag talar om att vissa saker är förbjudna.

Det är till exempel inte okej att springa fram till folk (och givetvis inte andra hundar) om jag inte ger mitt

samtycke. Det är definitivt inte tillåtet att jaga vilt. Har jag lagt hunden på ett ”vardagskommando” vill jag att den ligger kvar tills jag säger annat. Den ska kunna vara uppbunden utan att gapa och skälla, komma när jag ropar och vara kvar hos mig om jag ber om det.

Detta är grundläggande saker som bör fungera för att jag ska kunna ge den frihet att springa lös på våra promenader och ”bara vara hund”. Och

definitivt saker jag vill ha koll på innan jag börjar forma lydnadsmoment. Har hunden förståelse för dessa bitar i vardagen är det så mycket lättare att på träningsplanen fortsätta forma fram det jag vill ha, och jobba belöningsbaserat.

JAG LÄGGER MYCKET TID PÅ GRUNDTRÄNING OCH LEKÖVNINGAR

Grundfärdigheter för lydnadshunden är till exempel kontakt, följsamhet, springa fort och engagerat – både bort ifrån och mot mig, stadga, gripa föremål snabbt, hålla föremål stilla i munnen och dessutom kunna växla mellan dessa olika tillstånd och tankar. Vissa hundar blir lätt kvar i en viss tanke och energinivå, medan andra har lätt att växla om, och jag försöker lägga upp träningen så den passar just min hunds personlighet.

Dessutom vill jag att min hund ska vara snabb i reaktionerna. Om jag har en hund av det lite mer eftertänksamma slaget lägger jag mycket tid på att försöka minimera tiden mellan tanke och handling och ger aktiva belöningar för snabba reaktioner.

Foto:Lena Kerje

JAG ÄR ÖDMJUK

Ganska tidigt börjar jag träna små kedjor, dvs lär hunden att utföra flera små uppgifter i följd innan belöning. Det kan vara alltifrån delar av moment, trix och stadgeövningar, men i början är det alltid saker som den har lätt för. Det är inte själva uppgifterna i sig som är det viktiga, utan att lära hunden fokusera en lite längre tid utan de vanliga belöningarna.

Sist men inte minst. Det allra viktigaste för mig i träningen med djur är att ge mig tid att läsa av, försöka förstå och vara ödmjuk i vårt samarbete. Min hund är inte något redskap för självförverkligande utan en alldeles egen individ som måhända hade valt att lägga sin tid på helt andra saker än just tävlingslydnad – om den hade fått välja. □

▶ Elina Malmbo: VARDAGS- OCH TÄVLINGSLYDNAD

TEXT: ELINA MALMEBO FOTO: ELINA MALMEBO & JOACIM SJÖSTEN

När jag har förmånen att ha en ny valp i mina händer påbörjas planeringen och träningen inför framtida tävlingar på en gång. Jag har redan då en målbild över hur jag vill att momenten ska byggas upp gradvis under resans gång.

Men det viktigaste är att få en nära och bra relation med sin hund, det skapar grunden för allt. Det samarbetet och den tilliten utvecklas ständigt och hela tiden, även när hunden blivit vuxen.

För mig är det viktigt att valpen lär sig att använda nosen med markbunden vittring tidigt. Valpen får jobba för sin mat och lär sig att det lönar sig att använda sin nos.

I inlärningsfasen under lekfulla situationer med den unga hunden så tränar vi in kropps kontroll, kamplust, samarbete, arbetsvilja och träningsglädje. Inlärningsfasen övergår senare till en kravfas när hunden förstår vad som förväntas av den.

Vi bygger tidigt upp samarbetet valpen ska ha till sin förare genom inkallningar, ut i terräng och annat som stärker flockkänslan.

Jag tycker också att min hund ska få vänja sig att på en gång följa med mig överallt i vardagen, få miljöträning och förstå att det är med mig tryggheten ligger.

Kopplingen mellan vardagslydnad och tävlingslydnad tycker jag går hand i hand, för har jag ett bra ledarskap och en bra

relation till min hund så tar jag det med mig även ut på lyd-nadsplanen.

Nyckeln i träningen är att vara enormt envis och att aldrig ge upp! Många tårar, konflikter och hinder stöter man på längs med vägen. Men varje misslyckande resulterar i ett lärande och det är så utveckling sker.

Det gäller även att vara disciplinerad och driven som förare, annars kommer man ingen vart.

Min tävlingshund Imzedrift's Zaga har varit med mig varje dag sedan hon var valp. Hon är med mig på jobbet, hemma och på träning. Hon vet ofta vad jag tänker utan att jag säger något och hon visar mig en lojalitet som är helt fantastisk! Hon är också mycket miljöstark och jag vet att hon är med mig till hundra procent oavsett vilken utmaning vi möter.

Nu har jag även påbörjat en ny historia med en ny valp som förhoppningsvis ska få ta över när Zaga går i pension. Jag hoppas på att vi också en dag ska få äntra tävlingsbanorna. Jag ser fram emot våra äventyr med öppna armar! □

Figge – Elina Malmbo's valp som ska få ta över när Zaga går i pension.

ELINA MALMEBO, ENKÖPING
Aktiv tävlande med fin placering på IPO-VM, vinnare av Årets IPO-hund 2015 mm.

Elina med Zaga, Årets IPO-hund 2015.

Åsa Tova Bergh: TRÄNAR MYCKET PÅ KONTAKT

TEXT: ÅSA TOVA BERGH

Foto: Viktorija Ahl

Varje valp kommer in i våra liv som en ny individ. Ofta tänker vi att just den här hunden ska bli något extra – och som "träningnörd" har man förhoppningsvis hunnit samla på sig en del nya kunskaper sedan sist.

Jag har blivit ombedd att skriva om hur jag grundtränar mina hundar. Eftersom jag är rörelsehindrad behöver jag en större hund till hjälp och de flesta förknippar nog mig med

rasen rottweiler. Min nuvarande heter Duga (Crowhills Farah) och sedan ett år tillbaka ingår även toypudeln Jamma (Maylines Easy Jamming) i familjen. Såväl "vedhämtning" och "cirkuskonster" är roligt att lära sina hundar, allt utifrån deras olika förutsättningar.

Prio ett för min del är att alltid välja Kärleksspåret framför Konfliktspåret. Som "ledare" föredrar jag Mahatma Gandhi framför Saddam Hussein.

MITT VIKTIGASTE VERKTYG ÄR EN FUNGERANDE KONTAKTSIGNAL

Om hunden inte kan fokusera spelar det ingen roll hur högt vi vrålar ett kommando – den har ändå tankarna på annat håll. Men om du med en vissling får hunden att titta på dig kan du med ett trivsamt lågt tonfall be hunden utföra det du vill.

Med en halvsidig förlamning är det helt nödvändigt att jobba med kontakt och signaler – den enda brukbara handen är ju upptagen av att styra elmopeden.

ÅSA TOVA BERGH, NÄSÅKER
Författare, assistanshundtränare, beteendecoach mm, driver kursgården HUNDrælvän.

Detta tränar jag genom att förstärka kontakten massor av gånger varje dag – i olika situationer och med varierande belöning.

Att klickerträna förutsätter att hunden är nöjd med sin lön – oavsett det är lek, gos, frisignal eller en godbit. Många glömmor bort sig själva som resurs – att busa, leka knuff och buff, bjuda på knasiga ljud och pantomimer – eller kanske rentav ge hunden ytterligare en rolig utmaning!?

När det kommer till leksaker är jag en stenhård figur. Här erbjuds ingenting till självplock utan allt används som förstärkning för väl utfört jobb. Visst kan jag kasta boll till en hund som går fint vid min sida men efter någon minuts bärande lämnas bollen tillbaka i min korg.

Detta gör att mina hundar värderar prylarna högre än om de skulle få fritt fram att släpa runt och slakta dem, i värsta fall med svalda gummibitar och ett akut veterinärbesök till följd. (På jourtid, naturligtvis. Vilket för vår del innebär en resa på 20 mil.)

BETEENDEFÖRSTÄRKNING

Valpen, med sitt tuggbehov och sin energi, kan däremot behöva någonting att bita i. Därför har jag ett par mörghben och zogoflex (hållbara leksaker) framme under valpperioden.

En lustig händelse var när Jamma ideligen försökte bita Duga i svansen. Tålmodiga storasyster hämtade ett rep ur hyllan och stoppade det i lillans tryne. ”Okay, vill du kampa så kan vi göra det. Men inte om min svans!”

Egentligen handlar beteendeförstärkning om att jobba med känslor. Om hunden gör rätt och det känns gott ökar naturligtvis sannolikheten att den ska bjuda på beteendet igen.

Att bara kasta åt hunden godis leder inte till någon inläring. De flesta hundar får mat varje dag utan att utvecklas nämnvärt av detta. Det krävs alltså aningen mer än så. Istället för att invänta ”fel” att korrigeras försöker jag ligga ”ett

steg före” och spanar efter önskvärda beteenden att förstärka. Detta gör att jag kan vara rätt osocial som mänskligt promenadsällskap – jag fokuserar hellre på hunden än pratar om väder och vind.

Hundträning handlar egentligen inte om undervisning utan snarare inläring och när hunden väl har lärt sig att lära kommer mycket att rulla på av sig själv.

Genom allt längre stunder med fokus i olika miljöer ökar kontakt och kommunikation. Med tydliga spelregler har vi – simsalabim! skapat en win-win-situation!

EN VIKTIG DEL AV VALPTRÄNINGEN ÄR ATT HITTA EN BRA AV/PÅ-KNAPP

Man vinner mycket på att lära in ”vän-ta” och ”varsågod” under trevliga omständigheter. Jag använder också omvänt lockande i många sammanhang, inte minst när hunden själv verkligen vill ha något. Många valpar är exempelvis ultrataggade att stjäla toapapperet.

Konflikt eller träningstillfälle? Själv utnyttjar jag detta till att dagligen träna platsliggning med störning av snurrande rulle. Snart kastar sig valpen blixtnabbt ner på badrumsgolvet och visar att hon minsann inte tänker låta sig luras att lämna sin plats. Svansen viftar ivrigt, ögonen glittrar – det är så kul när man kan spelreglerna.

Ett enkelt men mycket användbart verktyg är att hunden får lära sig sitta på handsignal. Klart praktiskt för att diskret kunna påminna valpen utan att behöva avbryta det man håller på med.

KÖKSLYDNAD

När jag håller kurs brukar jag prata om ”kökslydnad” – alla de fantastiska prestationer som hunden utför hemma i köket, kanske i samband med matlagningen. Målet kan vara att detta ska fungera lika bra på en stor julmarknad, omgiven av tusentals distraktioner och frestelser.

Men detta är naturligtvis helt beroende av vad man har för mål med sitt hundliv. Tävlingshunden och den officiella assistanshunden måste fixa detta, vilket ställer höga krav på miljöträning. Medan det för en vanlig familjehund i ett mindre samhälle kan räcka med ett hyfsat vardagsflyt och vakna människor, som inte utsätter hunden för större utmaningar än den klarar.

Att vara rolig och tydlig är ”klassiska” träningstips. Där skulle jag vilja komplettera med ”ärlig och härlig”. Jag vill också slå ett slag för ”kreativ vardagsaktivering” – alltså ett rikt liv med gott om tillfällen till samarbete.

Detta är min vision – och på många sätt drivkraften för mitt arbete, både med egna och andras hundar. □

Foto: Kristina Hansson

När man hämtar sin valp börjar en ny tideräkning där framtiden är gemensam.

Strax utanför bilden fladdrar en fjäril... men en trött valp nöjer sig med att bara blänga på den. Foto: Viktoria Abl.

► Towa Lindh: LEKEN GER MÅNGA SVAR

TEXT: TOWA LINDH

L innan jag får hem min valp så har jag tänkt igenom vad jag har för mål med min nya hund och beroende på vilken gren eller tävlingsform jag vill satsa på så lägger jag grunderna lite olika. Jag har också tänkt ut vilka regler och ramar som jag vill ha tillsammans med min hund och resten av familjen.

När valpen kommer hem är det viktigt att bygga ett samarbete och en bra relation. Det gör jag genom att lära valpen vad den heter, att komma på inkallning, ett "nej" och ett "frikommando". Jag leker mycket med valpen för att bygga upp ett bra självförtroende i hunden och lära känna varandra.

Har jag en hundtyp med stor kamplust och stort föremålsintresse så lär jag min unghund att hantera dessa egenskaper på ett bra sätt. Vi kampar och leker mycket, men jag skapar tydliga regler runt leksakerna och hur vi leker. Jag lär in "loss" och att hunden ska komma till mig med leksakerna. Eftersom jag vill kunna använda olika typer av belöningar i träningen, både lugna och gasade belöningar samt leksaker och godis, så lär jag mina hundar att kunna hantera detta.

I grunden har jag samma tänk oavsett hund, men beroende på hundtyp så kommer jag att fokusera på lite olika saker. Förutom träningen mot våra tävlingsmål så jobbar jag mycket med vardagslydnaden med mina hundar eftersom jag tycker det är viktigt att ha med mig inför momentträningen. Allt blir så mycket lättare om min hund kan vara lös, kommer när jag ropar, lyssnar på ett "nej" och vet vad "loss" betyder.

SKAPA TRYGGHET OCH SJÄLVFÖRTROENDE

Vi försöker vara ute i olika miljöer och miljöträna, klättra, balansera och gå på konstiga underlag. Det skapar självförtroende och kroppskontroll, vilket är bra att ha i den fortsatta träningen.

Det är också viktigt att skapa en grundtrygghet, både för mig och hunden. När jag börjar momentträning i lydnaden eller spår, sök, skydd och uppletande så försöker jag tidigt bygga in den person jag kommer att vara på tävling, alltså ganska tyst, stel och tråkig så att hunden känner igen mig oavsett vad vi gör. Jag tänker också på vad jag får göra och säga på tävling, och kommer också tidigt att lära in ett belöningssystem som fungerar på tävling.

Jag gillar att ha mina hundar i ganska hög aktivitetsnivå, vilket gör att jag måste träna på att växla mellan lugn och passiv hund till att gå upp i den

TOWA LINDH, VÄSTERÅS

Aktiv tävlande med stora framgångar, bland annat fyra raka SM-guld i skyddshundsgruppen, Nordisk mästare m.m.

Kampa och lek med valpen, men sätt tydliga regler för leken.

Foto: Privat.

högre aktiviteten. "Tänd och släck" säger man i skyddet och det vill jag även jobba med i lydnaden så att hunden klarar att gå mellan de olika aktivitetsnivåerna i programmet.

Jag börjar min träning med valparna ganska tidigt och använder maten som belöning, vilket ger 2-3 korta träningspass per dag. Det kan t ex handla om att sitta vid sidan och titta upp innan de får "varsågod", på så sätt lär man in fotpositionen ganska snabbt.

VI TVÅ TILLSAMMANS

I början lär jag in beteenden och rörelser utan kommandon, och först därefter lägger jag på kommandona. Därför kan jag påbörja de flesta moment tidigt, vilket naturligtvis inte innebär att allt måste bli färdigt fort. Jag tycker det är lättare att lära in vissa rörelser och beteenden när valpen är liten, t ex så har de lättare med baddelskontroll innan de blir stora och gängliga.

Jag vill också lära min valp/unghund att när vi åker till klubben eller går in på träningsplanen så är det vi två som är tillsammans. Jag lär hunden att jag är roligast och att den inte ska bry sig om andra som tränar, leker eller kastar apporter. Om man missar den här träningen kan hunden bli utåtriktad och vilja hälsa på folk, leka med andra hundar osv.

När ett moment eller en övning fungerar i en trygg miljö så tar jag med hunden till svårare miljöer. Då tänker jag på att göra övningarna lättare och först när jag ser att hunden klarar det, så gör jag det svårare.

Jag tycker det är viktigt är att inte hamna i ett "mutande" i träningen. Jag vill att hunden ska vilja vara med mig utan att jag visar godis och bollar. Jag försöker att träna med godis och leksaker i fickan istället för i händerna, och i början krävs förstås inte mycket för att belöningarna ska komma fram. Självklart har jag synliga belöningar om det behövs, men jag vill att min hund ska vilja jobba även om den inte ser belöningen.

Foto: Sofie Gustafsson

Inlärningen av moment är en sak, men en stor del av vår träning handlar om ingången på planen och helheten. Det här försöker jag få in i träningen tidigt.

DAGS ATT TÄVLA

Inför de första tävlingarna kan det vara svårt att veta hur just min hund fungerar i en tävlingssituation. Alla hundar är olika och det är alltid spännande med en ny individ. Jag vill att min hund ska få en positiv bild av tävlingssituationen och att den känner igen sig från vår träning. Det är därför viktigt att träna på de störningar som kan hända på tävling, och innan det är dags för tävling vill jag kolla att vi är redo för det som komma skall.

Allt behöver inte vara färdigt och perfekt vid första tävlingen. Jag tror att om man fastnar i detaljer och vill att allt ska vara perfekt redan första gången så finns risken att man inte kommer någon vart. Men jag vill känna att vi kan klara ett första pris eller en uppflyttning. Sen är det inte säkert att vi lyckas med det, men jag vill i alla fall att känslan ska vara att vi kan klara det.

Då jag jobbar med ganska mycket hjälper i min träning så måste jag se till att hunden förstår vad jag vill även utan hjälper, vilket innebär att jag successivt jobbar bort dem helt. Det som kan vara svårt med hjälper är om man fastnar eller går för fort fram. Jag försöker tänka på att ta träningen ett steg vidare så fort jag ser att hunden börjar förstå. Vid nästa träningspass backar jag tillbaka något steg, för att sedan gå framåt igen.

För tävlingsekipage är det viktigt att träna på att något kan gå fel. Jag försöker se eventuella fel under träningen som en

möjlighet att lära mig att rädda upp en situation så att vi får betyg istället för en nolla. Det kan vara bra att få möjlighet att förklara för min hund att "det där var fel, men det här är rätt" så att den inte behöver bli osäker.

Jag kan belöna även sådant som inte är superbra, för att öka förväntan och att det ska bli bättre nästa gång. Jag försöker också tänka på att jobba med och underhålla detaljer som helhet, stadga och reaktioner.

Det är mycket att tänka på, men också väldigt roligt och spännande att börja träningen med en ny liten valp. Jag tror att förutsättningarna att bli nöjd ökar om jag i förväg tänker igenom vad jag har för mål med träningen och hur jag vill att resultatet ska se ut. Sedan måste man förstås vara beredd att ändra sina planer under resans gång, för alla hundar är individer och det som fungerar på en hund behöver inte nödvändigtvis fungera på en annan.

Lycka till med era valpar, kanske ses vi på tävlingsplanen framöver! ☐

Foto: Sofie Gustafsson

FIXA FÄSTINGEN - UTAN GIFTER

*Nu kommer fästingarna! Skydda ditt djur med ett giftfritt fästingmedel i år!
Fixodida Zx är Nordens ledande fästingmedel utan gifter med många fördelar!*

MILJÖVÄNLIGT - ofarligt för djuret och miljön

SÄKERT - verkar inifrån och påverkas ej av regn och bad

KÖP RISKFRITT - marknadsledande i Norden

ENKELT - finns som tabletter eller pulver

SIDOEFFEKTER - bättre andedräkt och päls

MÅLGRUPP - hundar och katter

Jonas Wahlström - djurexpert på Skansen-Akvariet har testat Fixodida Zx på många djurarter och ger den till sin egen hund.

FIXODIDA FINNS ATT KÖPA I DJUR- OCH HÄLSOBUTIKER SAMT VÄLSORTERADE APOTEK!

LÄS MER PÅ **NOTIXS.COM** ELLER RING 08-410 24 410

FIXODIDA Zx
-fixar fästningen